

İBADETİN PARÇASI OLARAK DUÂNIN ÖNEMİ

Mânası Allah tarafından kendisine bildiriliyor, Allahu Teâlâ hazretleri tarafından kendisine gönderilmiş, ifade Peygamber Efendimiz'in kendi ifadesi. Onun için bunlara *hadîs-i kutsî* veya *hadîs-i İlâhî* deniliyor.

Eğer gönderilen ilâhî bilgiler, hem mâna cihetiyle hem de lafız, söz cihetiyle Allah tarafından gönderilmiş olsa o zaman onlar Kur'an-ı Kerîm. Mânası da lafzı da Allahu Teâlâ hazretlerinden o halde gönderilenler Kur'an-ı Kerîm. Mânası gönlüne ilham edilip bildirilip Efendimiz'in kendi ifadesi olarak dilinden; "Allahu Teâlâ hazretleri şöyle buyuyor." diye söylediği de *hadîs-i kutsî*.

Böyle bir durum olmadan dinimizin gerçeklerini öğretmek için kendisinin söylemiş olduğu tavsiyeler, normal *hadîs-i şerîfler* oluyor.

Bu açtığımız sayfada karşımıza çıkan *hadîs-i şerîf*, bir *hadîs-i kutsî*.

a. Allah Dua Etmeyene Gazap Eder

Peygamber Efendimiz diyor ki;

Kâla'llâhu Teâlâ. "Allahu Teâlâ hazretleri şöyle buyuruyor."

Demek ki Rabbü'l-âlemîn, kullarına bildirmesi için mânasını kendisine göndermiş; o da oradan naklen; "Allah şöyle buyuruyor." diye söylüyor.

Nasıl buyurduğunu söylüyor?

Kâla'llâhu Teâlâ men lem yedûnî ağıdab aleyh. "Kulum bana dua etmezse ben dua etmeyen kuluma gazap ederim. Duasız olan, dua etmeyen kuluma gazap ederim."

Şimdi bu Ahmet, bu adam, kul elini açıyor, Allah'tan istiyor:

"Yâ Rabbi! Para isterim, sıhhat isterim, âfiyet isterim, mal isterim, mülk isterim, saadet isterim, huzur isterim..."

Kul, dünyaya âhirete ait küçük büyük her şeyi istiyor, diliyor.

İstemek câiz mi?

Caiz.

İstiyor. Rabbü'l-âlemin de veren; o da veriyor, lütfediyor, ihsan ediyor, ikram ediyor.

Dünyanın zenginlerinin, dünyanın cömertlerinin bir sınırı vardır; fazla yüklendiğin zaman kızarlar:

“Benden başka iyilik yapacak adam yok mu? Be adam, git biraz da başkasından iste!” demeye başlarlar biraz zorlarsan.

“Sabahtan beri gelen gidenin sayısı yüzü aştı; nedir bu?” demeye başlarlar.

Veyahut “Daha geçen gün vermedim mi?” demeye başlarlar.

Kızarlar. Fazla istemekten dolayı renkleri değişir, sabırları olsa da esas itibariyle fazla istemeye gelemesler. Neme lazım? Fazla istediğin zaman pek iyi olmaz. Ama bu hadîs-i şerîfte, Rabbü’l-âleminin müslümâna ihsânına bakın ki;

“Bana dua etmeyen kuluma ben gazap ederim.” diyor.

Rabbü’l-âlemin, âlemlerin Rabbi, hâlıkı, mâlikü’l-mülk, râzıkımız istemeyene kızıyor. Her şeyimiz O’ndan, O’nun rızkından. Allahu Teâlâ, istemeyene kızıyor. Kur’ân-ı Kerîm’de emri var:

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

*Ve kâle rabbükum üd'ûnî estecib leküm.*¹ “Siz bana dua edin, ben sizin duanızı karşılıksız koymam, ihsan eylerim, ikram ederim, veririm.” diye Kur’ân-ı Kerim’de âyet-i kerîme var.

Onun için dua nedir?

Dua bir isteme midir?

Hayır, dua isteme artı ibadettir. Hem bir şey istiyorsun hem de dua, ibadettir.

الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ

ed-Düâü hüve'l-ibâdeh.

Mânası?

“Dua ibadetin ta kendisidir; aslıdır, özüdür, iliğidir, esasıdır.”

ed-Düâü muhhu'l-ibâdeh. “Dua ibadetin iliği gibidir.”

Hani et geliyor karşına, sinir oluyor, kemik oluyor, bir de ilik oluyor; lüp diye yenilen şifalı, kıymetli bir şey.

¹ 40/Mü'min, 60.

Dua da; “ibadetin özü; iliği, mayası, temeli” diye bildiriyor bir hadîs-i şerîfte.

İbadet. Sen elini açtığın zaman aynı zamanda Allah’a ibadet etmiş oluyorsun.

Namaz bir ibadet, oruç bir ibadet, hac bir ibadet, zekât bir ibadet... Allah kabul etsin!

Bak duayı ederken unuttuk dua da ibadet.

Ramazan kardeşim haccetti; bize güzel bir ziyafet çekti. Allah haccını, umresini, ibadetini, taatini kabul etsin; bizlere de tekrar tekrar gitmek nasip etsin. Bizim de ibadetlerimizi, taatlerimizi, hayrâtımızı, hasenâtımızı kabul etsin. Cümlemizi yolunda dâim, şükründe kâim eylesin.

Tamam, namaz ibadet, oruç ibadet vesaire... Zikir tesbih ibadet...

Dua?

Dua da ibadet. Ne güzel! Hem istiyorsun, bir şeyler gelecek, geleceğini de Allah vaad etmiş, veriyor, vereceğini söylüyor. Kur’ân-ı Kerîm’de vaadi var.

Vaadinden döner mi?

Dönmez.

İhsanını keser mi?

Kesmez.

Verecek mi; “Vereceğim.” demiş mi?

Verecek.

“Duanıza icabet ederim.” demiş mi, buyurmuş mu?

Buyurmuş.

Tamam o halde, ya bu dünyada ya âhîrette mutlaka onun faydasını göreceğiz. Hem fayda göreceğiz, hem elimize bir şeyler geçecek, hem cebimiz kesemiz dolacak, hem işimiz olacak, hem de ibadet oluyor, ayrıca sevap geliyor.

Neden?

b. Allah'ı Unutmamak

Allahu Teâlâ hazretleri, kendisinin bilinmesini istiyor. Kendisinin varlığından, birliğinden kulun haberdar olmasını istiyor. Kulların kendisini unutmamasını istiyor. Dünyaya dalıp, günaha dalıp, isyana dalıp, âhireti

unutmamasını, kendisini unutmamasını istiyor.

Sabahları okuduğumuz aşr-ı şerîfte buyruluyor ki;

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ

*Ve lâ tekûnû ke'llezîne nesu'llâhe fe-ensâhüm enfusehüm.*² “Sakın Allah’ı unutan o gafiller gibi olmayın, ey mü’minler, ey iman ederler! Sakın siz Allah’ı unutan o ehl-i dünya gibi, o ehl-i şirk gibi, o ehl-i küfür gibi olmayın. Siz Allah’ı unutanlardan olmayın!” diye emri var.

Unutmayın, aklınızdan çıkartmayın.

İyi bir mü’minin vasfı nedir?

İyi bir mü’minin vasfı; Allah’ın o mü’minin gönlünden, kalbinden, hafızasından hiç gitmemesidir. İyi mü’minin alameti bu.

Tasavvufta *zikr-i müdâm* diye bir hal vardır. Daimi zikir, devamlı zikir, kıyamete kadar devamlı Allah’ı anma hâli, en makbul olan ideal seviye odur.

Bizler nasılız?

² 59/Haşr, 19.

Bizler bazen hatırlarız, bazen unuturuz. Unuttuğumuz zaman gaflet, cehalet, günah ve kabahat işleriz; insanlar işler. Ama hatırladığı zaman namaz kılar, oruç tutar, yolunda hayır yapar, hasenât yapar.

“Ben Allah’tan korkarım, şu işi yapmam.” der; “Şu işi muhakkak yapayım çünkü bu işi yapmak Allah tarafından emrediliyor; bu işi hiç yapmayayım çünkü Allah bunu yasaklamış.” der.

Hatırladığı zaman hayır oluyor, unuttuğu zaman günah ve şer oluyor. Ve en büyük kusur öyle oluyor.

Bir mü’min günah işlerken iman onun kafasından, gönlünden çıkıp gidiyor, ondan sonra işliyor. İmanı içindeyken o işi yapamaz. Peygamber Efendimiz öyle bildiriyor:

İman gider de o günahı işler. O içkiyi içerken, o hırsızlığı yaparken, o kabahati yaparken imanı gidiyor, tesiri kalmıyor. İman gitmiş oluyor. Ondan sonra aklı başına geliyor, pişman oluyor, perişan oluyor, günaha dalmış oluyor.

Demek ki bizler duayı sadece istek olarak düşünmeyeceğiz. Duanın aynı zamanda bir emir, bir buyruk olduğunu, bir ibadet olduğunu ve bir de Allah'ın dua etmeyen kuluna gazap ettiğini bileceğiz.

“Hele hele seni, seni küstah seni, seni utanmaz seni! Bak dua da etmiyor. Hiç bu tarafa yanaştığı bile yok. Hiç şu tarafa baktığı bile yok, hiç dergâha yöneldiği yok, hiç Allahu Teâlâ hazretlerine el açtığı yok! Vay küstah, vay edepsiz!” diye o zaman gazap ettiğini bu hadîs-i şerîften anlıyoruz.

Buradan bize, şu topluluğumuza; “Ey benim mü'min kullarım, isteyin, istediğinizi vereceğim.” diye; “Bana dua edin.” diye bir iltifat çıkıyor.

Bu kitabın sayfasını Besmele ile açmadık mı?

Açtık.

Karşımıza bu çıkmadı mı?

Çıktı.

Demek ki bize bunu bildirmesinin, kafamıza sokmasının sebebi ne?

“İsteyin, vereceğim.” demek. “İsterseniz veririm.” demek. “Dua edin, beni anın, isteyin, hatırlayın, ben size vereceğim.” demek.

Biz de Őu güzel toplantıda bir vesile ile bir araya gelmiş bulunuyoruz. Namazlarımızı kıldık, abdestliyiz. Şimdi Efendimiz’in hadîs-i Őerîflerini okuyorduk. Őu vesileyle arada mola verip diyoruz ki;

“Yâ Rabbi! Sen bizi sevdiđin kullardan eyle. Yâ Rabbi! Sen bize dinde, dünyada ve âhirette âfiyet ve saadet ver. Hastalıklardan berî eyle, gamlardan, kederlerden, dertlerden muaf eyle, iki cihanda aziz ve bahtiyar eyle. Hastalarımıza Őifalar bahŐeyle, dertlerimize çareleri sen ihsan eyle. Kendinden gayrıya bizi muhtaç etme, bizi kimseye mađlup ve mahcup duruma dűŐürme. Kimseye boyun bűktürüp el açtırma, kimsenin karŐısında hor ve zelil etme, yâ Rabbi!

Sevdiğin kul olarak yaŐat yâ Rabbi! Sevdiğin yollarda yürüt yâ Rabbi! Sevdiğin iŐleri yaptır yâ Rabbi! Sevdiğin kullarla dost eyle yâ Rabbi! Sevdiğin hayrât-ı hasenâtı yapmayı nasip eyle yâ Rabbi! Vefatımızdan sonra da sevap kazanmamıza sebep olacak sadaka-i

câriyeden çeşmeler, köprüler, binalar, hayırlar, hasenâtlar yapıp bırakmayı, vefatımızdan sonra da hayırlı evlatlar yetiştirip, hayırlı kitaplar yazıp, hayırlı yollar, çığırklar açıp, kabrimizde de sevap kazanmaya devam etmeyi sen bize nasip eyle yâ Rabbi!

Kabirlerimizi geniş eyle yâ Rabbi! Kabir istirahatlerimizi günden güne ziyade eyle yâ Rabbi! Kabirlerimizi cennet bahçesi eyle yâ Rabbi! Kabirlerimizde salih amellerimizi yoldaş eyle yâ Rabbi! Kabirden kalktığımız zaman bizi Peygamber Efendimiz'in yanında haşreyle yâ Rabbi! Livâü'l-hamdi altında topla yâ Rabbi! Peygamberlerle, sıddîklarla, şehitlerle, salihlerle beraber eyle yâ Rabbi! Âsî ve kötü kullarından etme yâ Rabbi!

Bizi cehenneme atılanlardan etme yâ Rabbi! Ateşler içinde feryad u figân edenlerden etme yâ Rabbi! Kahrına gazabına uğrayanlardan etme yâ Rabbi!

“Aman yâ Rabbi!” dedikçe; “Sus, konuşma, seni sevmiyorum!” diye hitâb-ı ikâb ile muamele ettiğin kullardan etme yâ Rabbi! Bi gayr-i hisâb cennetine dâhil eyle yâ Rabbi!

Habîb-i Edîbin Muhammed-i Mustafâ'na kom-
şu eyle yâ Rabbi!

Şu dünyada bizlere hayırlı uzun ömürler
ver yâ Rabbi! Helal ve bol kazançlar ver yâ
Rabbi! Kesemizi senin yolunda açalım yâ
Rabbi! Müslümanların hayırına sarf edelim yâ
Rabbi! Dininin yolunda malımızla canımızla
cihad edelim yâ Rabbi! Senin dinini her yere
yayalım yâ Rabbi! Müslüman kardeşlerimizi
kurtaralım yâ Rabbi! Mazlum, mağdur, esir ve
mağlup kardeşlerimizi zulümden, gadirden,
esaretten ve mağlubiyetten kurtar yâ Rabbi!
Hapislerden çıkar yâ Rabbi! Müslümanları
tekrar azîz eyle yâ Rabbi!

Beldelerimizi İslâm'ın nuruyla pürnur ey-
le yâ Rabbi! Beldelerimizden şirki, küfrü,
isyanı, günahı def eyle yâ Rabbi! Zalimlere,
fâsıklara, fâcirlere, müşriklere, münafıklara,
kâfirlere fırsat verip de onları bize musallat
etme yâ Rabbi! Onların karşısında bizi hor
duruma düşürme yâ Rabbi! Namerde bizi asla
muhtaç etme yâ Rabbi! Hacetlerimizi sen ver
yâ Rabbi! Evlatlarımızı, zürriyetlerimizi hayır-
lı evlatlar eyle yâ Rabbi!

Yâ Rabbi! Sıhhat, âfiyet, saadet ve selamet üzere yaşayıp son nefeste sevdiğin mü'min-i kâmiller olarak ruh teslim etmeyi, huzûr-u cihetine yüzlerimiz pak, alınlarımız açık, sevdiğin kullar olarak gelmeyi;

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ
رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّاتِي

*Ya eyyetühe'n-nefsü'l-mutmeinnetü ir-ci'î ilâ rabbiki râdiyeten merdıyyeh, fe'dhulî fî ibâdî ve'dhulî cennetî*³ diye iltifatla cennetine davet eylediğin kullarından eyle yâ Rabbi! Cennetin içinde Habîb-i Edîbi'ne komşu eyle yâ Rabbi! Cemaline bizleri müşerref ve ferahnâk eyle yâ Rabbi! Yâ Rabbi! İcabet senden, sen Rabbü'l-âlemin'sin, ver yâ Rabbi!"

İkinci hadîs-i şerîfe geçiyoruz:

قَلِيلُ الْفِقْهِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الْعِبَادَةِ، وَكَفَىٰ بِالْمَرْءِ
فِقْهًا إِذَا عَبَدَ اللَّهَ، وَكَفَىٰ بِالْمَرْءِ جَهْلًا إِذَا أُعْجِبَ

³ 89/Fecr, 27-30.

بِرَأْيِهِ. وَإِنَّمَا النَّاسُ رَجُلَانِ: مُؤْمِنٌ، وَجَاهِلٌ. فَلَا تُؤْذِ
الْمُؤْمِنَ، وَلَا تَجَاوِرِ الْجَاهِلَ

Kalîlü'l-fıkhi hayrün min kesîri'l-ibâdeti
ve ve kefâ bi'l-mer'i fıktan izâ abeda'llâhe
ve kefâ bi'l-mer'i cehlen izâ a'cie bi-re'yihî
ve inneme'n-nâsü recülâni mü'minün ve câhi-
lün. Fe la tü'zi'l-mü'min ve lâ tücâviri'l-
câhil.

Sadaka Resûlullah fîmâ kâl ev kemâ kâl.

c. Fıkıh, Dinî Bilgi ve Şuur

Bu okuduğumuz ikinci hadîs-i şerifi; Hz. Ömer Efendimiz'in mübarek oğlu, ârif oğlu Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhümâ* rivayet etmiş.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

Kalîlü'l-fıkhi hayrün min kesîri'l-ibâdeti.
“Az da olsa bir dini bilgi, bir dini sağlam zih-
niyet, anlayış, görgü, sevgi, sezgi, az bir dini
bilgi, cahilce yapılan çok ibadetten daha ha-
yırlıdır.”

Bilgi, dini ilim, cahillikten daha hayırlıdır. Fıkıh; az bile olsa cahilce yapılan çok ibadetten insana daha çok sevap kazandırır.

Fıkıh demek, “bir şeyi anlamak” demek. “Dinde fakih olmak” demek dinin mânasını doğru kavrayıp dinin özüne uygun yaşamak, demek. Çünkü dinin özüne erememiş insanlar şekilde kalırlar, şekle takılırlar.

Bazen de hile-i şer’iyyeye kaçarlar, kalbi başka işi başka olur, dünyayı kurtarma sevdasına düşerler, yalan yanlış işler yaparlar.

Dinin özünü kavradıysa dinin asıl mânasına, ruhuna uygun hareket ederse bu az bir doğru, sezgili anlayış, şuursuzca yalan yanlış çok ibadet yapmaktan insana daha çok kâr sağlar. Çünkü İslâm’da her şeyde ölçü, şuurdur.

Şuurlu bir insanın namazı, şuursuz bir insanın namazından kat kat daha sevaptır. İkisi de aynı imamın arkasında aynı öğle namazını kılarlar; birisi bin sevap alır, birisi bir sevap alır.

Neden?

Birisi kimin huzurunda durduğunu biliyor; “Allahu Ekber” dediği zaman Allah’ın azamet-i kibriyâsını seziyor, rûkûya vardığı zaman kimin huzurunda eğildiğini biliyor. *Sûbhâne rabbiye’l-a’lâ* dediği zaman kimi tesbih ettiğini; “Yâ Rabbi! Sen her türlü noksandan münezzehsin, her şeyin güzel, her şeyine hayranım, her şeyini seviyorum, beğeniyorum.” diye sevgi ve hayranlığını duyarak secdeye erersin.

Tabi şuursuzca olursa başka... “Şu öğle namazını tamamlayayım, selam vereyim, gideyim de, otobüs kaçıyor da, pazara yetişeceğim de, pazar kalkmasın da...”

Sezgiyle ve anlayışla, ilimle, irfanla yapılan ibadetler çeşitli dünya işleriyle yapılan, akıl dağınıklığıyla yapılan ibadetten çok daha kıymetlidir.

Bu ibadetler; “Müslümanlıkta kalite” demektir. Mâlum bir kalite var. Bir işin kemiyeti var, bir keyfiyeti var. Bir işin sayısal kalabalıklığı var, bir özünün kaliteliliği var. Sayısal kalabalıklar önemli değil ama kaliteli, az olan şeyler sayısal kalabalıklardan daha kıymetli oluyor.

Mesela yüzlerce dönüm, binlerce dönüm tarlanın mahsulü bir gemi dolusu mahsul iki tane makine fiyatını karşılamıyor bile. Biz çalışıyoruz, uğraşıyoruz; kilolar, tonlar, zahmetler, yıllar, aylar, günler... Ama adamlar bir kıymetli şey yapıyor, istersen alma. Almaya mecbur kalıyorsun.

Amerika, Irak'la bir savaş yaptı. "Patriot füzeleri havada yakalıyor, vuruyor. İleride bir savaş olursa biz de alalım, füzeleri düşürelim." diye Amerika'ya sipariş yağdırmışlar.

Amerika hem harp etmiş hem ekonomisi yerine gelmiş, keyfi yerine gelmiş, kesesi dolmuş. Seksen milyar kazanmış. İşe bak;kaliteli bir şey yapınca mecburen alınıyor.

Kaliteli bir saat çıkıyor; hadi, herkes o saati alıyor. Kaliteli bir cihaz çıkıyor, herkes onu alıyor. Kaliteli bir otomobil yapılıyor, herkes onu alıyor.

Türkiye'de bir sürü araba var; at arabasıyla Mercedes bir mi? Herkes iyisini alıyor, kalitelisini alıyor.

Bu ibadette de böyle; kaliteli ibadet, kalitesiz cahilce yapılan, kalabalık çok işlerden insana daha fazla sevap kazandırır.

Onun için insan ibadetinin çoğunluğunu kaliteli, düşünceli, edepli, olgun, Allah'ın seveceği, beğeneceği tarzda yapmaya gayret etmeli. Tadını çıkara çıkara, özünü anlaya anlaya yapmaya çalışmalı.

Efendimiz birinci cümlesinde;

“Az ibadet, cahilane yapılan çok ibadetten daha hayırlıdır.” dedi.

Hadîs-i şerîf devam ediyor:

Ve kefa bi'l-mer'i fıkhan izâ abedallah
“Şuursuzca fıkıh, bilgi kalabalığıdır.”

Peygamber Efendimiz, sözlerinin devamında diyor ki;

“Bir insan Allah'a can u gönülden ibadet ediyorsa bu onun fıkıh bilgisine sahip olduğunu gösterir. Kendini beğeniyorsa cahil olduğunu gösterir.”

Demek ki Allah'a mütevazı bir şekilde itaat edip ibadet eylemek, dini sevmek ve bil-

menin alametiymiş. Kendini beğenmek de dini bilmemenin, cahilliğin alametiymiş.

Kendini beğenmek, ucup, ucuba düşmek...

Kefâ bi'l-mer'i cehlen. "Cahillik olarak yeter."

Kendisini beğeniyor, kendi fikrini üstün sayıyor. Tevazuu bırakıyor, kendini beğeniyor, kendini bir şey sanıyor, böbürleniyor. Bu onun cahilliğinin alameti. Bu cahillik ona yeter. Çünkü kendini beğenmiş Allah sevmeyecek, biliyoruz; cezalandırarak, kahredecek. Mütevazı kulunu sever, mütevazı kul ister; Allah, mûtî kulunu sever.

Boynu bükük, emrini tutan, "Emrine itaat ettim, buyruğuna boynumu büktüm, yönümü sana döndüm, ne derssen yapmaya hazırım." diyen kul ile burnu havada, kendini beğenmiş, kendi bildiğinden şaşmayan kul aynı olur mu?

Olmaz.

"Ona cahillik olarak o yeter, berikisine de bilginlik olarak bu tevazulu hâli yeter."

Demek dinin özünü kavramış, Allah'a nasıl kulluk edeceğini biliyor da mütevazı; demek bu cahil, dinin özünü hiç kavramamış da kendini beğeniyor, bir şey sanıyor..

Çok enteresan değil mi?

Hadîs-i şerîfteki şu bilgiler çok önemli, çok dikkatimizi çeken şeyler bunlar.

Sonra buyuruyor ki;

Ve inneme'n-nâsü recûlan mü'minün ve câhilün

Peygamber Efendimiz;

“İnsanları şöyle bir inceleyecek olursan iki grup olduğunu görürsün, iki cins olduğunu görürsün.” buyuruyor

Birisi mü'min, anlayışlı, sevgili, dini kavramış, olgun mü'min ve ötekisi cahil. O da dinin özünü anlamamış, kafa gezdirmiş cahil. Birisi olgun mü'min, ötekisi cahil günahkâr.

Fe lâ tü'zi'l-mü'min ve lâ tücâviri'l-câhil.

Efendimiz, herhalde;

“O yüzden insanlar iki gruptur ve hayatınızda, günlük yaşantınızda bu tip iki grupta da karşılaşacaksınız.” demek istiyor.

Mü’minle karşılaştığın zaman;

Fe la tü’zi’l-mü’min. “Allah’ın sevdiği kulunun kalbini kırma, saygısızlık etme, edepsizlik etme, mü’mini ezâlandırma.”

Neden?

Allah intikamını alır. O yine mütevazı bir şekilde kenarda durur da Allah onun intikamını alır. Allah; mü’min kulunun intikamını, ona eza verenden alır. Boynunu büktü mü o, Allah ondan intikamını alır.

Onun için öyle bir mü’min kulun kalbini kırma. Mü’min-i kâmil bir kulun kalbini kırma.

Ve lâ tücâvirü’l-câhil. “Cahilin yanına yanaşıp onu konuşurma. İleri geri bir laf söyleyecek, yalan yanlış konuşacak, bir vaktin zayi olacak veyahut seni üzecek veya daha başka bir şey olacak.”

Efendimiz’in tavsiyesi bu:

Mü'min-i kâmilî ezâlandırma, cahilin yanına varıp da onunla konuşma.

Ve lâ tucâvirü'l-câhil, diyor.

d. İnsanlarla İlişkilerimizde Ana Zihniyetimiz

Mü'min ne yapacak?

Sizlerin ve bizlerin ana zihniyeti ne olacak?

İyi arkadaş seçeceğiz. Anlayışlı, sevgili, alim, fâzıl, kâmil, takvâ ehli, salih, iyi arkadaş seçeceğiz. Cahillerin yanında konuşmayacağız, kaçacağız, yanına yanaşmayacağız.

“Tamam, tamam!”

Çünkü adam edepsiz, şirret, cahil. Neme lazım? Şu anda bir şey demiyor ama onun başına taş yağar, sana da gelir.

Bir gün bizi davet ettiler, bir yere götürdüler, oturduk. “Kayığımız var, sizi denize de götürelim.” dediler, oradan da biraz gezdirdiler.

İleriye doğru gittiğimizde sahile doğru başka insanlar gelmiyor mu?

“Aman, hemen sandalı döndür!” dedim.

Sahilin içi karınca gibi dolu, insanlar denize dökülmüş, kulaç atacak yer yok; orada hepsi günah içinde.

“Hemen gidelim buradan, gökten buraya taş yağacak!”

“Taş yağar.” diye korktum; “Koca koca taşlar pat küt yağar, bizim de kayığımıza isabet eder.” diye korktum; onun için hemen döndüm.

İnsan cahilin yanına gitmeyecek. Başına taş yağabilir veya bir çirkin söz söyler veya senin imanını zedeleyecek bir şuarsuz laf söyler, kalbinin kasvetinden sana intikal eder...

Kaliteli arkadaş seçeceksin. Mü'min-i kâmil arkadaş seçeceksin. Onlarla ahbab ol.

Çünkü;

Ârifin sözü lale, mercan, incidir

Cahilin sözü daima can incitir.

demişler, şairler.

e. Alim İle Cahilin Farkı

Alim hakkı konuşur, güzeli konuşur, âyet konuşur, hadis konuşur, hakkı konuşur, güzel-

lik konuşur. Cahil de daima tersi, kaş yapayım derken göz çıkarır, çam devirir, mangal devirir, ortalığı yakar yıkar, kırar geçirir.

Ondan sonra sen de zarara uğrarsın.

Onun için Efendimiz böyle diyor:

“İnsanlar iki gruptur; birisi mü'min-i kâmiller, ötekisi cahiller. Mü'minleri ezâlandırma; cahillerin yanına yanaşıp onlarla konuşma.”

Efendimiz'in tavsiyelerinden bir tanesi de bu.

Üçüncü hadîs-i şerîfi de okuyuverelim; ondan sonra bitirelim.

Üç tane hadîs-i şerîf; hepsi çok faydalı, hepsi çok güzel prensipler.

وَقُوا بِأَمْوَالِكُمْ عَنْ أَعْرَاضِكُمْ وَلِيُصَاحِبَ أَحَدُكُمْ

بِلِسَانِهِ عَنِ دِينِهِ

Ve kû bi-emvâliküm an a'râdıküm vel'yüsânı' ehadüküm bi-lisânihî an dînihî.

İbn Asâkir isimli alim, kitabına yazmış.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu üçüncü ve sonunca hadîs-i şerîfinde şöyle emrediyor:

Kû bi-embvâlikum an a'râdıküm. "Mallarınızla, mallarınızı sarf ederek; paranızı, pulunuzu sarf ederek haysiyet, onur ve şereflerinizi koruyun."

İnsan mal sarf ederek nasıl korunur?

Bir kere cimrilik yaparsa herkes; "Şu adama bak, ne kadar zengin, cebinden para çıkmıyor!" der.

Zaten Allah cimriliği sevmez; herkes cimrinin düşmanı olur, kızarlar vesaire. Tamam ama burada ondan ziyade bir şey var.

Cimri şirret adamıdır. "Şirret; sana, senin haysiyetine dokunacak, hücumlar yapabilecek insanları da cömertliğinle sustur, engelle, tedbirini al." demek istiyor.

Bazen Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bazı kimselere hediyeler gönderiyor. Adam o hediyelere layık değil, Peygamber Efendimiz'in hediyelerini almaya layık değil. Layık değil ama Efendimiz onun buğzunu, zararını, hücumunu def etmek için, onu hoş-

nut etmek için gönderirdi ki zararı dokunmasın.

“Şerefsiz, şirret, olmadık laf söyler, olmadık işler yapar!” diye böyle yaptığı olurdu.

Hatta mü'min olmayan, İslâm'a gelmemiş insanlara bile hediyeler gönderirdi. Kur'ân-ı Kerîm'de, zekâtın bir kısmının *ve'l-müellefeti kulûbihim* diye adlandırılan kimselere verilebileceği bildirilmiş.

Demek ki “İslâm'a ısınınsın.” diye bazı kimselere hediyeler verildiğini Kur'ân-ı Kerîm bildirdi. Çünkü verdin mi, iyilik yaptın mı, hayır yaptın mı herkes memnun olur, sever, ısınır, yumuşar, düşmanlığını bırakır.

“İyi adam” der yahut “cömert” der, “Bana falanca zaman şu iyiliği yaptı.” der.

Demek ki insan biraz da parasını, malını, mülkünü, “Başkaları kendisine zarar vermesin.” diye o maksatla da etrafa verir ki sussun, ağzı kapansın.

f. Dillerimiz İle Dinimizi Korumak, İslam'ı Savunmak

Sonra buyurmuş ki;

Vel'yüsânî' ehadüküm bi-lisânihî an dînihî. "Sizden biriniz diliyle de dinini korusun."

Farklı konuşarak, münasip savunmaları yaparak, dinine karşı yanlış kanaatleri izale edip karşı tarafı ikna etmek suretiyle dinini korusun, dinini müdafaa etsin. Dinini, İslâm'ı savunsun.

Peygamber Efendimiz;

“Bak sen İslâm'a düşmanlık ediyorsun ama İslâm'ın şu özelliği var; şurası şöyle, burası böyle' diye konuşarak dinini savunsun.” diye bildiriyor

Demek ki malımızı, lisanımızı, bilgimizi Allah'ın yolunda dinimize hizmet olarak da haysiyetimizi korumak yolunda da kullanmaya dikkat edeceğiz. Basîretli hareket edeceğiz. Bize zarar verebilecek insanlara da iyilikler yaparak zararımızı izale edeceğiz, zararını sıfırlayacağız.

İki taraflı olarak iyilik yapmadığın zaman sana kötülük yapacaktır. Onu iyi duruma getirmeye gayret edeceğiz.

Allah ömrümüzü Peygamber Efendimiz'in rızası yolunda geçirmeye cümlemizi muvaffak etsin, Efendimiz'in sünnetinden ayırmasın, sevdiği kul olmayı nasip eylesin, yolunda dâim, zikrinde kâim eylesin, cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin, dünya ve âhirette bahtiyar eylesin.

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtîha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

26 Zilhicce 1411 / 09.07.1991

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

